

شناسایی و اولویت‌بندی مقوله‌های شرایط علی حمایت‌کیفری از آزادی‌های اساسی در ایران با محوریت تضمین امنیت اجتماعی

مهدی مه‌ری

عضو هیأت مدیره و رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات کانون وکلای دادگستری استان ایلام
mhdymhry@gmail.com

چکیده

امنیت اجتماعی یکی از بااهمیت‌ترین مسائل دولت‌ها در سراسر جهان است. از طرفی دیگر، شهروندان جامعه نیز می‌بایست از آزادی‌های اساسی برخوردار باشند. در این راستا، این پژوهش باهدف شناسایی شرایط علی تضمین امنیت اجتماعی در ایران بر پایه حمایت از آزادی‌های اساسی انجام شد. برای دستیابی به هدف پژوهش از روش کیفی-کمی استفاده گردید، در این پژوهش علاوه بر منابع کتابخانه‌ای داده‌های میدانی از طریق مصاحبه با خبرگان گردآوری شد. لذا، با ۲۱ خبره مصاحبه انجام و پس از تحلیل داده‌های کیفی با روش تحلیل محتوا، شش مقوله اصلی به‌عنوان شرایط علی تضمین امنیت اجتماعی در ایران بر پایه حمایت از آزادی‌های اساسی شناسایی شدند که عبارت‌اند از: روزآمد کردن قوانین و رویه‌ها همسو با آزادی‌ها، نظارت عمومی و پشتیبانی از آزادی‌های اساسی، پایبندی حکمرانان به اصول اخلاقی، اولویت‌دار بودن اعمال آزادی‌های اساسی توسط دولت‌ها، همسویی با جامعه جهانی و بدون هزینه بودن مطالبه‌گری از مسئولین. در بخش کمی پژوهش با استفاده از روش سوارا فازی اولویت‌بندی مقوله‌ها انجام و مشخص شد؛ بدون هزینه بودن مطالبه‌گری از مسئولین در اولویت نخست در بین مقوله‌های شناسایی شده قرار دارد.

واژگان کلیدی: امنیت، امنیت اجتماعی، آزادی، آزادی‌های اساسی.

مقدمه

امنیت و میزان آن برای کلیه نظام‌های سیاسی و شهروندان، صرف نظر از سطح توسعه اقتصادی و اجتماعی و نوع ایدئولوژی مهم‌ترین و با اولویت‌ترین مسئله به شمار می‌آید. مقوله امنیت به مثابه یک آرمان و واقعیت، به عنوان یکی از حقوق اساسی مردم مطرح است. امنیت در نهایت برآیند مجموعه‌ای از تعاملات و نیز تعاون و سازگاری بین اجزاء مختلف نظام اجتماعی است. هیچ عنصری برای پیشرفت، توسعه و تکامل یک جامعه و همچنین شکوفایی استعدادها مهم‌تر از عنصر امنیت و تأمین آرامش در جامعه نبوده و توسعه اجتماعی، خلاقیت و فعالیت ارزشمند بدون امنیت امکان‌پذیر نخواهد بود. (کلاه چیان، ۱۳۹۱). بی‌شک نگاه بلندمدت به امنیت مستلزم شناسایی و تقویت مؤلفه‌های پدیدآورنده آن است. یکی از بدیهی‌ترین مؤلفه‌هایی که در ایجاد، تقویت و استمرار امنیت و علی‌الخصوص امنیت اجتماعی مؤثر جلوه می‌کند؛ آزادی است. اهمیت این مقوله تا آنجاست که امروزه بسیاری از کشورهای جهان در قانون اساسی‌شان از امنیت همانند آزادی به عنوان یک حق برای شهروندان خویش یاد کرده‌اند (لعل علیزاده، ۱۳۹۵). در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اصل ۹ به همسانی و همراهی امنیت و آزادی تصریح کرده است؛ بی‌شک آزادی به صرف ذکر در اصول قانون اساسی و به خودی خود نمی‌تواند در جامعه محقق شود. براین اساس آزادی باید مورد حمایت قرار گرفته و تحقق آن تضمین شود. در بحث حمایت از آزادی یکی از مؤلفه‌های بسیار مهم و تأثیرگذار ضمانت اجرای کیفری است. در حوزه حقوق کیفری است که قانون‌گذار با رویکردی علمی و لحاظ حقوق و آزادی‌های جامعه و مصالح بین مردم، انتظارات عمومی جامعه و مصالح بین‌المللی کشور، قانون وضع می‌کند. (توحید خانه، ۱۳۹۶). براین مبنا به منظور دستیابی به راهکاری کاربردی این مقاله با روشی که در آن بکار برده شده است پس از پرداختن به مفاهیم امنیت اجتماعی و حمایت کیفری از آزادی‌های اساسی در پی دستیابی به شرایط علی تضمین امنیت اجتماعی از طریق حمایت کیفری آزادی‌های اساسی و اولویت‌بندی مقوله‌های شناسایی شده است.

امنیت اجتماعی

واژه امنیت از ریشه امن، ایمن و ایمنی گرفته شده که به معنی آرامش در برابر خوف و ترس و نگرانی و ناآرامی است. در کتب لغت به معانی اطمینان و آرامش در برابر خوف و ترس و نگرانی و ناآرامی است، ایمن شدن و در امان بودن و بی‌بیمی (معین، ۱۳۶۳). ایمنی، آرامش و آسودگی (عمید، ۱۳۷۹) به کار برده شده است. از نظر مفهومی به رغم تلاش‌ها و مجاهدت‌های علمی فراوان، دستیابی به تعریف جامع و مانع از مفهوم امنیت، به شدت دشوار است. این مفهوم واجد خصایص و صفاتی است که محققان را برای دستیابی به تعریف مشترک با دشواری‌های جدی مواجه می‌کند. امنیت، مفهومی به شدت ذهنی، نسبی و برساخته اجتماعی است. نبود تعریف واحد و پذیرفته شده برای امنیت و وجود رویکردهای نظری گوناگون برای بررسی آن، این پرسش را پیش می‌آورد که هر کس چگونه امنیت را تعریف می‌کند. (درویشی، ۱۳۸۹). نوعی اتفاق نظر وجود دارد که به صورت تلویحی معتقد است، امنیت به معنای رهایی از تهدیدات در قبال ارزش‌های بنیادین (هم برای افراد و هم برای گروه‌ها) است؛ برخی از نویسندگان معاصر معتقد به نوعی مفهوم گسترش یافته امنیت هستند که خارج از محدوده بسته امنیت ملی بتوانند ملاحظات دیگری را نیز مورد توجه قرار دهد. بری بوزان در مطالعه خود با عنوان ((مردم، دولت‌ها و هراس)) بر این اعتقاد است که به نوعی دیدگاه نسبت به مسئله امنیت نیاز داریم که علاوه بر جنبه‌های نظامی، شامل جنبه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی نیز باشد و با توجه به شرایط گسترده تر بین‌المللی تعریف شود (عسگری حصن و همکاران، ۱۳۹۵). مبانی نظری و تعاریف راجع به مفهوم امنیت اجتماعی همچون مفهوم خود امنیت؛ بسیار گسترده است. در حوزه مفهومی، جدای از نظریات متفاوت، واژه‌های مرتبط با امنیت اجتماعی نیز دچار ابهام هستند. واژه‌های مرتبط با امنیت اجتماعی که هر کدام بخشی از این مفهوم را روشن می‌کنند، عبارت‌اند از:

(Social Security, Societal Security, Community Security, Social Safety, Public Security, Social Dimension of Security)

هرکدام از این واژه‌ها بخشی از معنای امنیت اجتماعی را انتقال می‌دهند، اما هیچ‌کدام قادر به ارائه درک درستی از مفهوم امنیت اجتماعی نیستند. به‌عنوان سرآغاز می‌توان امنیت اجتماعی را چنین تعریف کرد: «امنیت اجتماعی توانائی جامعه برای حفظ هویت، منافع و ویژگی‌های اساسی خود در برابر شرایط متحول و تهدیدات و نیز توانائی ارتقای وضعیت اجتماعی به سمت ارزش‌ها و آرمان‌های جامعه است» (ملکی، ۱۳۹۵) مع‌الوصف به دلیل سیال بودن نفس امنیت و نیز امنیت اجتماعی بهتر است با نگاهی جامع و بومی در جهت دستیابی به درک ذهنی آن مفاهیم در فضای عینی باشیم.

حمایت کیفری از آزادی‌های اساسی

مجازات از نظر اخلاقی به‌خودی‌خود امری پسندیده نیست. کیفر بدون داشتن توجیه نه از نظر عقلی مورد تأیید است و نه از نگاه انسانی می‌توان آن را تأیید کرد. حمایت‌های کیفری از آنجایی که باعث تحمیل عمدی، آگاهانه و نظام‌مند رنج، درد و محرومیت از حقوق طبیعی است؛ حتی در خفیف‌ترین شکل باید قابل توجیه باشد (صفاری، ۱۳۸۴). آزادی‌های شهروندان، به‌ویژه آزادی‌های مقرر در قانون اساسی از چنان اهمیتی برخوردار است که لزوم حمایت از این آزادی‌ها در برابر دولت که انواع ابزار نقض آن‌ها را اختیار دارد، بسیار ضروری است. نتیجه مهمی که از اصل آزادی گرفته می‌شود، این است که در مقام نظم بخشیدن به رابطه دولت و مردم و تفسیر و اجرای قوانین، هر جا اختلاف و تردیدی در حدود تکالیف اشخاص یا اختیار مقام‌های حکومت ایجاد شود باید آن را به سود اصل آزادی تعبیر کرد (سلیمانی پورلک و همکاران، ۱۳۹۹). به دلیل همین ارج و منزلت باید از حق و آزادی‌های شهروندان در برابر قدر حاکمه حمایت شود؛ زیرا دولت به معنای اعم خود با در اختیار داشتن شدیدترین ابزار نقض، همیشه در مظان این اتهام قرار دارد که به آزادی‌ها و حقوق شهروندان تعرض می‌کند. از این رو این عدم توازن در قدرت و امکانات، مقدمه واجب حمایتی شایسته از حقوق و آزادی‌های شهروندان است. (کیان پور و همکاران، ۱۳۹۷). در مجموع، حقوق کیفری وفادار به عدالت و آزادی باید از حوزه‌های عمومی و خصوصی به‌گونه‌ای هدفمند حمایت کند و پشتیبانی هم‌زمان و متوازن از خودمختاری عمومی و خصوصی شهروندان را از رسالت‌های اصلی خود قلمداد کند. لذا باید با پرهیز از مداخلات گسترده جرم‌انگارانه و با پذیرش جلوه‌های گوناگون حریم خصوصی همچون ارزشی شایسته تضمین، در برابر تعدی به آن، به‌ویژه زمانی که از سوی قوای عمومی حاکم صورت می‌گیرد، واکنش نشان دهد. (احمدی و همکاران، ۱۳۹۵). در چنین صورتی است که ضرورت حمایت کیفری از آزادی‌های اساسی به‌منظور تضمین امنیت اجتماعی توجیه می‌شود. توجیه ضرورت حمایت کیفری در مانحن فیه سبب می‌شود تا به تکاپو درآیم که مشخص نماییم از چه اموری باید حمایت کرد و از چه موضوعاتی با ضمانت اجرای کیفری ممانعت به عمل آورد. براین اساس نگارنده سعی نمود شرایط علی تضمین‌کننده امنیت اجتماعی از طریق حمایت کیفری از آزادی‌های اساسی را شناسایی و سپس اولویت‌بندی کند.

روش تحقیق

این پژوهش به دنبال شناسایی و اولویت‌بندی مقوله‌های شرایط علی حمایت کیفری از آزادی‌های اساسی در ایران با محوریت تضمین امنیت اجتماعی با استفاده از یک روش پژوهش کیفی- کمی است. این پژوهش از جنبه هدف کاربردی محسوب می‌شود؛ چراکه بیشترین کاربرد آن برای تصمیم‌گیری در سطح کلان کشور است. در بخش کیفی، به‌منظور درک، شناخت و استخراج متغیرها از مصاحبه نیمه ساختاریافته و تحلیل محتوا (تم) تا رسیدن به متغیر استفاده شده است. جامعه آماری این بخش از پژوهش شامل مجموعه‌ای از خبرگان و متخصصان دانشگاهی و سازمانی آشنا به مفاهیم امنیت اجتماعی و آزادی‌های اساسی است. ملاک اندازه نمونه، کفایت تئوریک است؛ به این معنا که در مصاحبه با جامعه آماری خبرگان پژوهش، شاخص یا متغیر جدیدی شناسایی نشود. بنابراین ملاک کفایت نمونه، اشباع نظری است. با استفاده از روش نمونه‌گیری انتخابی هدفمند در ابتدای امر تعداد ۱۲ نفر به‌عنوان نمونه خبرگان اولیه تحقیق مشخص و سپس داده‌های لازم جمع‌آوری شد. در طول

مصاحبه افراد جدیدی شناسایی شدند که در مجموع با ۲۱ نفر مصاحبه صورت پذیرفت و اشباع نظری حاصل شد. اشباع نظری حاصل در این پژوهش زمانی حاصل شد که داده‌های اضافی، کمکی به تکمیل و مشخص کردن ابعاد تحقیق نمی‌کرد و داده‌های احصاء شده پس از مصاحبه شانزدهم مشابه به نظری رسیدند. برای اطمینان از این موضوع ضمن ارائه مدل به برخی از اعضاء جامعه آماری بخش کیفی بازخوردها نشان داد که افراد سؤال شده از تبیین نظری تحقیق اطمینان دارند و توصیه‌ای برای انجام مصاحبه‌های جدید با فرد یا افراد خاصی نداشتند. وضعیت نمونه خبرگان پژوهش نشان می‌دهد که ۵۷ درصد از نمونه خبرگان تحقیق دارای سابقه علمی و پژوهشی در دانشگاه‌ها و ۲۱ درصد آن‌ها نیز دارای سابقه قضاوت با سابقه کار بیش از ده سال در موضوع مورد مطالعه می‌باشند. علاوه بر دودسته فوق ۲۲ درصد از نمونه خبرگان نیز دارای سابقه وکالت در این زمینه هستند که دارای تحصیلات عالی دانشگاهی می‌باشند. میانگین سابقه کار خبرگان دانشگاهی و قضات بین ۱۴ و ۱۷ سال و سابقه کار خبرگان وکلا نیز ۱۳ سال فعالیت می‌باشند که نشان‌دهنده تجربه خوب و به دنبال آن آشنایی کامل به ابعاد موضوع امنیت اجتماعی هستند. به منظور افزایش روایی و پایایی پژوهش، با ارائه بازخورد به مصاحبه‌شوندگان برای بالا بردن روایی و با قرار دادن آن‌ها در جریان مسیر تحقیق به طوری که بر نحوه پاسخگویی آن‌ها تأثیر نگذارد، زمینه افزایش روایی داخلی فراهم گردید. به این منظور پس از انجام هر مصاحبه متغیری به دست آمده تا آن مرحله، به مصاحبه‌شوندگان ارائه شد و مصاحبه‌شوندگان نکاتی را که نسبت به متغیر داشتند، طرح موضوع نمودند. این کار پس از انجام هر مصاحبه انجام شد تا مصاحبه خالی از هرگونه پیش فرض و جهت گیری انجام شود. علاوه بر این به منظور افزایش پایایی این بخش ضمن استفاده از روش دو کدگذار، فرایندهای ساختاریافته‌ای از مصاحبه‌های همگرا، تلاش شد تا سازمان‌دهی فرایندهای ساختاریافته برای ثبت، نوشتن و تفسیر داده‌های احصاء شده نیز فراهم گردد. همچنین بهره‌برداری از راهنمایی‌های تیم تحقیق برای ارزیابی و اجرای مصاحبه‌ها به منظور بالا بردن ضریب پایایی تحقیق مدنظر قرار گرفت. در این تحقیق متغیرهای مورد نیاز از بطن مصاحبه‌ها استخراج شد. پایایی بین دو کدگذار برای مصاحبه‌های انجام گرفته در پژوهش برابر ۰/۸۱ است و می‌توان ادعا کرد که میزان پایایی تحلیل مصاحبه کنونی مناسب است. اندازه معمول ضریب پایایی مورد پذیرش برای اکثر تحقیقات بین ۰/۸۰ تا ۰/۹۰ درصداست و تحقیقاتی که ضریب پایایی آن‌ها کمتر از ۰/۷۰ درصد باشد، برای تفسیر دستاوردهای خود و تکرار تحقیق با مشکل مواجه خواهند شد (واعظی و همکاران، ۱۳۹۷). در بخش کمی پژوهش، برای اولویت‌بندی مقوله‌های شناسایی شده از روش سوارا فازی استفاده شد. جامعه آماری این بخش نیز خبرگان بخش کیفی بودند که با این روش آشنایی داشتند. براین اساس ۱۱ نفر از خبرگان به صورت تعمدی به عنوان نمونه انتخاب شدند و از آنان درخواست شد به مقوله‌های شناسایی شده امتیاز بدهند؛ سپس برای تحلیل داده‌های این بخش از نرم‌افزار سوارا فازی استفاده شد.

یافته‌ها

پس از گردآوری داده‌های حاصل از مصاحبه‌های صورت گرفته با خبرگان که شرح چگونگی آن‌ها در شق قبل مذکور افتاد؛ جهت دستیابی به کدهای اولیه محتوای مصاحبه‌ها تحلیل شدند. در نتیجه کدگذاری اولیه ۳۵۴ کد به دست آمد؛ لکن با توجه به کثرت کدهای به دست آمده، کدهای اولیه به کدهای ثانویه تبدیل که در نتیجه تعداد ۲۳۸ کد حاصل گردید. اساس و پایه این اقدام در قرابت مفهوم و معنای کدهای اولیه با یکدیگر بود. در نهایت در قسمت کدگذاری ثانویه، تلاش شد تا چند کد ثانویه به یک کد مفهومی تبدیل شوند. بر مبنای قرابت و نزدیکی میان کدهای ثانویه تعداد ۲۹ کد مفهومی حاصل گردید.

جدول (۱) - کدگذاری برگرفته از مصاحبه با خبرگان

ردیف	کد ثانویه	کد مفهومی
۱	امکان حقیقی و حقوقی مطالبه بدون هزینه	مطالبه گری بدون هزینه
۲	ایجاد روحیه مطالبه گری	
۳	نقد کارگزاران و پاسخگویی مسئولان	
۴	تقویت روحیه مطالبه گری	
۵	مردمی باروحیه انتقاد گرانه	
۶	مطالبه گری حقوق و آزادی‌های انسانی	
۷	فعالیت سازمان‌های بین‌المللی	همسویی با جامعه جهانی
۸	توسعه روابط فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی با خارج از کشور	
۹	ارتباط با جامعه جهانی	
۱۰	ایجاد سازوکار نظارت عمومی	نظارت عمومی و پشتیبانی
۱۱	ایجاد و ارتقاء سامانه‌ها در دولت الکترونیک	
۱۲	ایجاد زمینه‌های لازم برای پذیرش ضرورت وجودی آزادی‌های بنیادین در جامعه	
۱۳	نهادینه کردن آزادی‌ها و محفوظ نگه‌داشتن آن‌ها از گزند نظام سیاسی	
۱۴	ایجاد حس اطمینان جامعه در اجرای قوانین	
۱۵	فراهم نمودن زمینه تضمین حقوق ملت از سوی مسئولین	
۱۶	اصلاحات در قانون اساسی	
۱۷	تدوین سندهای چشم‌انداز بلندمدت	
۱۸	اصلاح نظام انتخابات موجود	
۱۹	تضمین آزادی‌های اساسی توسط نظام حقوقی	
۲۰	قوانین تضمین گر گسترش آزادی‌های مشروع	
۲۱	اصلاح قانون اساسی از حیث رفع تناقضات و تبعیضات ناظر بر آزادی‌های اساسی	
۲۲	اصلاح قوانین باهدف ایجاد فضای اجتماعی و فرهنگی حامی آزادی	
۲۳	ارتقاء فرهنگ عمومی همراه با بازنگری در قوانین جامعه‌محور	
۲۴	وجود قوانین کارآمد همراه با مقبولیت عمومی	
۲۵	اصلاح ساختارهای نظام حاکم در جهت تضمین آزادی‌های اساسی افراد	

پایبندی حکمرانان به اصول اخلاقی	۲۶	اخلاق مداری و اخلاق گرایی در سطوح فردی، اجتماعی و حکمرانی
	۲۷	تقویت فرهنگ احترام به آزادی‌های اساسی توسط کارگزاران حکومتی
اولویت‌دار بودن اعمال آزادی‌های اساسی توسط دولت‌ها	۲۸	اولویت دارا بودن قوانین حقوق بشری
	۲۹	مشروط نکردن اعمال آزادی‌های اساسی به دخالت هیچ اراده ثالثی

سپس نویسنده اقدام به شناسایی ماهیت کدهای مفهومی به‌دست‌آمده کرد. بررسی ماهیت کدهای به‌دست‌آمده به‌خوبی توانست شرایط علی تأمین امنیت اجتماعی در ایران را نشان دهد. این شرایط مجموعه‌ای از طبقه‌ها و ویژگی‌هایشان است که مقوله اصلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در واقع شرایط علی شامل مقولاتی هستند که به نحوی قابل توجه، حمایت‌گیری از آزادی‌های اساسی به‌منظور تأمین امنیت اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در این پژوهش شش مقوله اصلی: ۱- روزآمد کردن قوانین و رویه‌ها همسو با آزادی‌ها ۲- نظارت عمومی و پشتیبانی از آزادی‌های اساسی ۳- پایبندی حکمرانان به اصول اخلاقی ۴- اولویت‌دار بودن اعمال آزادی‌های اساسی توسط دولت‌ها ۵- همسویی با جامعه جهانی ۶- بدون هزینه بودن مطالبه‌گری از مسئولین عواملی هستند که می‌بایست با حمایت‌گیری از آن‌ها که جلوه‌هایی از آزادی‌های اساسی شهروندان را نیز در خود دارند؛ مورد توجه قانون‌گذار کیفری قرار بگیرند.

اکنون برای اولویت‌بندی شش مقوله شناسایی‌شده از روش سوارا فازی استفاده می‌شود. در این بخش هدف، وزن دهی و اولویت‌بندی مقوله‌های شناسایی‌شده در بخش کیفی پژوهش است. اولین گام روش سوارا رتبه‌بندی این عوامل توسط خبرگان است؛ بنابراین شش مقوله در اختیار ۱۱ خبره قرار داده شد و از آن‌ها خواسته شد تا به شاخص‌ها رتبه ۱ تا ۶ داده شود. این رتبه‌بندی در جدول ۲ آورده شده است.

جدول (۲) - رتبه‌بندی عوامل پژوهش از نظر خبرگان

رتبه											معیارها
خبره ۱۱	خبره ۱۰	خبره ۹	خبره ۸	خبره ۷	خبره ۶	خبره ۵	خبره ۴	خبره ۳	خبره ۲	خبره ۱	
۶	۵	۶	۶	۶	۶	۶	۲	۶	۵	۶	روزآمد کردن قوانین و رویه‌ها همسو با آزادی‌های اساسی
۲	۲	۲	۲	۳	۲	۲	۱	۲	۳	۲	نظارت عمومی و پشتیبانی از آزادی‌های اساسی
۴	۴	۴	۴	۵	۵	۴	۵	۴	۶	۴	پایبندی حکمرانان به اصول اخلاقی
۵	۶	۵	۵	۴	۴	۵	۶	۵	۴	۵	اولویت‌دار بودن اعمال آزادی‌های اساسی توسط دولت‌ها
۳	۱	۳	۳	۲	۳	۳	۴	۳	۱	۳	همسویی با جامعه جهانی
۱	۲	۱	۱	۱	۱	۱	۳	۱	۲	۱	بدون هزینه بودن مطالبه‌گری از مسئولین

سپس، برای محاسبه اوزان نهایی، کافی است از اوزان معیارها نسبت به نظرات خبرگان میانگین حسابی گرفت؛ که در جدول ۳ آورده شده است.

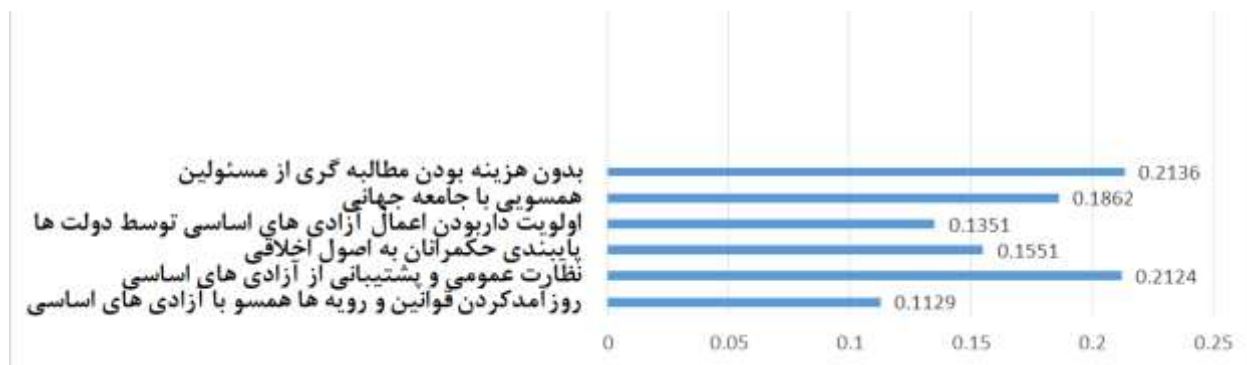

جدول (۳) - میانگین نهایی وزن مقوله‌ها در روش سوارا فازی

مقوله	اوزان											میانگین وزن نهایی	وزن نهایی نرمال
	۱۰٪	۲۰٪	۳۰٪	۴۰٪	۵۰٪	۶۰٪	۷۰٪	۸۰٪	۹۰٪	۱۰۰٪	۱۱۰٪		
روزآمد کردن قوانین و رویه‌ها همسو با آزادی‌های اساسی	۰,۰۰۳	۰,۰۰۴	۰,۰۰۵	۰,۰۰۵	۰,۰۰۴	۰,۰۰۲	۰,۰۰۱	۰,۰۰۱	۰,۰۰۵	۰,۰۰۱	۰,۰۰۲	۰,۰۰۳	۰,۱۱۲۹
نظارت عمومی و پشتیبانی از آزادی‌های اساسی	۰,۰۱۴	۰,۰۹۹	۰,۰۲۸	۰,۰۴۸	۰,۰۳۶	۰,۰۰۶	۰,۰۰۵	۰,۰۰۸	۰,۰۰۱	۰,۰۰۳	۰,۰۰۵	۰,۰۲۳	۰,۲۱۲۴
پایبندی حکمرانان به اصول اخلاقی	۰,۰۰۸	۰,۰۰۲	۰,۰۰۸	۰,۰۱۱	۰,۰۰۸	۰,۰۰۱	۰,۰۰۳	۰,۰۰۳	۰,۰۰۱	۰,۰۰۹	۰,۰۰۳	۰,۰۰۵	۰,۱۵۵۱
اولویت‌دار بودن اعمال آزادی‌های اساسی توسط دولت‌ها	۰,۲۷۰	۰,۲۱۷	۰,۲۳۹	۰,۱۴۰	۰,۱۹۴	۰,۲۴۵	۰,۳۰۱	۰,۳۵۳	۰,۲۰۸	۰,۲۲۲	۰,۲۳۲	۰,۲۳۸۳	۰,۱۳۱۵
همسویی با جامعه جهانی	۰,۰۸۲	۰,۰۱۰	۰,۰۱۳	۰,۰۱۴	۰,۰۲۱	۰,۰۲۱	۰,۰۲۳	۰,۰۲۱	۰,۰۳۲	۰,۰۲۶	۰,۰۳۵	۰,۰۲۷	۰,۱۸۶۲
بدون هزینه بودن مطالبه‌گری از مسئولین	۰,۰۰۲	۰,۰۰۲	۰,۰۲۳	۰,۰۰۹	۰,۰۰۶	۰,۰۰۲	۰,۰۰۳	۰,۰۰۲	۰,۰۰۲	۰,۰۱۲	۰,۰۰۴	۰,۰۰۵۸	۰,۲۱۳۶

7

اولویت‌بندی مقوله‌ها برحسب وزن آن‌ها در خروجی نرم‌افزار سوارا فازی در شکل ۱ در زیر نشان داده شده است.

شکل (۱) - اولویت‌بندی مقوله‌ها برحسب وزن آن‌ها

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش باهدف دستیابی به شرایط عالی امنیت اجتماعی در ایران بر پایه تضمین کیفری آزادی‌های اساسی انجام شد. بررسی در مبانی نظری مفاهیم امنیت و آزادی حکایت از تشتت گسترده در تعبیر هر یک از مفاهیم دارد. پژوهشگران و نویسندگان هر یک به‌زعم خود در تلاش بوده‌اند تا فضایی را ترسیم کنند که بتوانند با تکیه بر صورت‌هایی از زندگی اجتماعی به تعادل بین مفاهیم آزادی و امنیت دست یابند. برخی از ایشان بر جنبه‌های فرهنگی، برخی بر فضای اقتصادی، گروهی به ضرورت‌های آموزشی تکیه می‌کردند و حتی در برخی از موارد حفظ وضعیت موجود جوامع سنتی با فضای قبیله‌ای تکیه داشته‌اند. تلاش‌ها و ممارست صاحبان عقیده‌های متفاوت در مورد امنیت و آزادی باعث پیدایش جهان‌بینی‌های متفاوت نسبت به هر کدام از مفاهیم موصوف گردیده است. در گذار تاریخی، رویکردهای متعددی نسبت به مفهوم امنیت به وجود آمده است؛ رویکردهای سنتی، لیبرال، مکتب کپنهاگ و هستی‌شناختانه از جمله رویکردهای غالب در رابطه با مفهوم امنیت هستند. امنیت برخوردار از سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی است. در سطح ملی امنیت، مؤلفه‌های متکثری وجود دارد؛ امنیت انسانی، امنیت اقتصادی، امنیت قضایی، امنیت فردی و امنیت اجتماعی مؤلفه‌های مهم امنیت ملی هستند؛ هر کدام از آن‌ها به‌خودی‌خود ظرفیت تعمق دارند. برای دستیابی به امنیت اجتماعی رهیافت‌های عمده‌ای مطرح‌شده است. اندیشمندان و نظریه‌پردازانی همچون بوزان، مولار، میتار، لوهمان، هیلث، جانسون، مادریز، گرنبر و الریش بک؛ هر یک به‌نوبه خود سعی در ارائه روش دستیابی به امنیت اجتماعی داشته‌اند.

8

مطالعه کشورهای در حال توسعه بیانگر آن است که بیشترین تهدید امنیت ملی این کشورها ناشی از مسائل داخلی، از جمله مسائل اجتماعی و سیاسی آن‌ها است و ناامنی و تهدیدات سیاسی داخلی، تقریباً موضوعی رایج در مطالعات امنیتی آن‌ها محسوب می‌شود. ناامنی یا امنیت اجتماعی در مطالعات امنیتی تقریباً مقوله جدیدی بوده و ریشه در مطالعات جدید جامعه‌شناختی، به‌ویژه رویکردهای پست‌مدرن و انتقادی دارند. در این رویکردها فرض اصلی آن است که امنیت نظام سیاسی الزاماً به معنای امنیت گروه‌های مختلف اجتماعی نیست؛ زیرا ممکن است دولتمردان احساس امنیت کنند، اما گروه‌های اجتماعی این امنیت را تهدیدی علیه خود تلقی نمایند. بر پایه درک ضرورت جلوگیری از صدمه به امنیت اجتماعی، نگارنده در پژوهش حاضر سعی در شناسایی شرایط علی تأمین امنیت اجتماعی در ایران کرد. در این پژوهش با مراجعه به خبرگان و انجام مصاحبه با ایشان با استفاده از روش‌های تحلیلی که شرح آن در مباحث قبل آمده است؛ شرایط عالی تضمین امنیت اجتماعی در ایران شناسایی شدند؛ عواملی که برخی از آن‌ها در جامعه ایرانی جدید و بعضاً بومی کشور هستند. یافته‌های تحقیق حکایت از این واقعیت دارد که بدون هزینه بودن مطالبه‌گری از مسئولین می‌بایست به‌عنوان برترین مقوله در کانون توجه و حمایت قرار گیرد، پس از آن به ترتیب نظارت عمومی و پشتیبانی از آزادی‌های اساسی، همسویی با جامعه جهانی، پایبندی حکمرانان به اصول اخلاقی، اولویت‌دار بودن اعمال آزادی‌های اساسی توسط دولت‌ها و نهایتاً روزآمد کردن قوانین و رویه‌ها همسو با آزادی‌ها در جایگاه‌های بعدی حمایت کیفری قرار گرفتند.

منابع

- احمدی، اصغر و قدرت الله خسروشاهی و باقر شاملو (۱۳۹۵)، حمایت کیفری از محیط‌زیست شهری در حقوق کیفری ایران، مجله اقتصاد شهری، شماره ۲.
- توحید خانه، محمد صدر، (۱۳۹۶)، قانون‌گذاری و قانون‌مداری بامطالعه انتقادی حقوق کیفری افغانستان، پژوهشنامه حقوق کیفری، سال هشتم، شماره دوم، پیاپی ۱۶.
- سلیمانی پورلک، مرتضی و کیومرث کلانتری و رضا نصیری لاریمی (۱۳۹۹)، ضرورت حمایت کیفری از حقوق مالکیت فکری با نگاهی به بنیان اخلاقی آن، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال هفدهم، شماره ۴.
- صفاری، علی (۱۳۸۴)، کیفرشناسی و توجیه کیفر، گزیده مقالات آموزشی برای ارتقای دانش دست‌اندرکاران مبارزه با مواد مخدر، تهران انتشارات سلسبیل.
- عسگری حصن. شهرام و ابراهیم انوشه و نیلوفر عمرانی (۱۳۹۵)، «مفهوم امنیت از منظر تئوری (رئالیسم، لیبرالیسم، سازه‌انگاری، انتقادی)»، فصلنامه سپهر سیاست، سال چهارم، شماره یازدهم.
- عمید، حسن (۱۳۷۹). فرهنگ عمید. جلد اول، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- کلاه چیان، محمود (۱۳۹۱)، معرفت‌شناسی امنیت اجتماعی، ره نامه سیاست‌گذاری سیاسی، دفاعی و امنیتی، سال سوم شماره ۲ (پیاپی ۸).
- لعل علیزاده، محمد (۱۳۹۵)، بررسی و مقایسه رابطه آزادی و امنیت در اندیشه سیاسی توماس هابز و جان لاک، مجله هستی و شناختی، شماره ۲.
- معین، محمد (۱۳۶۳)، فرهنگ فارسی، تهران: انتشارات امیرکبیر، چاپ ششم.
- ملکی، یدالله (۱۳۹۵)، شهر و امنیت اجتماعی از منظر آموزه‌های دینی، فصل آمایش محیط، شماره ۳۳.
- واعظی، رضا و میثم چگینی و حسین اصلی پور (۱۳۹۷)، چالش‌های سیاست‌گذاری در حوزه گردشگری سلامت ایران مبتنی بر رویکرد تحلیل مضمون، فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، سال سیزدهم، شماره ۴۱.